

Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
A Doktori Iskola vezetője: Prof. Dr. Jakab Éva egyetemi tanár, az MTA doktora

A magyarországi szociális szolgáltatások innovációi (1993-2020)

PhD értekezés tézisei

Készítette:

Nyitrai Imre János

Témavezető:

Dr. habil. Homicskó Árpád Olivér, dékán-helyettes, egyetemi docens

Budapest

2021

Tartalomjegyzék

1. A témaválasztás indoklása és a kutatási téma meghatározása	3
2. A kutatás módszertana	4
3. A dolgozat felépítése.....	5
4. Az értekezés főbb megállapításai	10
5. Publikációs jegyzék	15

1. A témaválasztás indoklása és a kutatási téma meghatározása

A szociális szolgáltatások jövőképét – a három és fél évtizedes pályám során, melyből negyedszázadot az ágazatban töltöttem – folyamatosan próbáltam egyrészt megvizsgálni, másrészt – adott helyzeteket kihasználva – befolyásolni.

Ennek ellenére eddig nem sikerült feltárni azokat az értékeket, alapváltozókat, amelyekre alapozva megfoghatóvá válnának a változások gyökerei.

Sokféle próbálkozás történt az első, szabadon megválasztott, újkori kormány megalakulása óta arra, hogy a magyarországi szociális szolgáltatásoknak intakt, jól értelmezhető kereteket formálhasson a szakma, a döntéshozók. A legtöbb esély erre a terület két, alapvető jogszabályának¹ megformálásakor nyílt – volna.

A témaválasztásomban tehát elsősorban annak az igénye befolyásolt, hogy körültekintően és a lehető legalaposabban végig elemezve az ágazat innovációit, a szociális szolgáltatások változásait és jelenlegi helyzetét, megragadhatóak legyenek ezek a befolyásoló tényezők. Feltárható értékek minden működésben vannak, ezeket megragadva leírható az is, hogy mennyire képes a szociális szolgáltatási ágazat a 21. század kihívásainak, a legtöbb szempontból újszerű viszonyainak megfelelni.

Harmincöt évvel ezelőtt a hazai szociális intézményrendszert a kor kiváló szociológusai² még két szolgáltatástípussal³ körül tudták írni. Az azóta bekövetkezett változások – bővülések, megjelenő és eltűnő szolgáltatások –, vagyis az új elemek bekerülése mögötti indokok azonban nehezen érthetők tetten. A változások formális miéértje (hivatalos indoklásai), a szolgáltatási rendszer jelenlegi összerendeződése és működése nem mutat semmiféle egységes jövőképben megfogalmazható társadalmi cél felé.

A társadalmi jólét fontos elemei a szociális szolgáltatások, amelyek többnyire intézményes formában jelennek meg, mégsem érzékelhető, nem látható tisztán a következetes, organikus építkezés ezen a területen.

Dolgozatom középpontjában a hazai szociális szolgáltatások újításai, változásai állnak. Ezeknek a változásoknak a leírása jelenleg még meglehetősen hézagos. Szűkös szakirodalmi bázis, kevés kutatás és még kevesebb közpolitikai érintettség (és az ezzel járó „kibeszéletlenség”) jellemzi a szociális szolgáltatási ágazatot. Sok tekintetben még alapvető

¹ A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény.

² Angelusz Róbert – Nagy Lajos Géza – Tardos Róbert: Szociálpolitikai kérdések a közgondolkodásban, Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Budapest, 1986, 93-94.o.

³ Ez mára 54 féle szolgáltatásra, személyes gondoskodást biztosító ellátásra bővült.

definíciós hiányosságok is fennállnak, amelyeket – lehetőségeimhez mérten – megpróbáltam áthidalni, esetleg pótolni.

A témaválasztásomhoz egy sajátos nézőpontot, az innováció-elemzés területét választottam. Munkám során tehát az innováció értelmezési tartományában próbálom elhelyezni a sajátos jellemzőkkel bíró szociális szolgáltatások rendszerét.⁴

2. A kutatás módszertana

A vonatkozó szakirodalom feldolgozásának segítségével a fogalmi lehatárolásokat kívánom elvégezni, amelyhez a szakmai, szakértői kör sokféle megközelítését próbáltam közös nevezőre hozni.

Ehhez kapcsolódóan – nemzetközi és hazai – joganyag elemzésével szeretném feltárni a szabályozási sajátosságokat, amelyek segíthetnek megérteni a változások tartalmi elemeit, ezek hatásait. Ettől nem elválaszthatóan elvégeztem egy közpolitikai elemzést is, amelyben az ágazat legfontosabb stratégiáit, elgondolásait, programjait veszem nagyító alá.

A kutatásom forrásai egyik oldalról a korabeli és a hatályos joganyagok, és – sajnos kis számú – vonatkozó kutatások eredményei voltak. Témám sajátossága, hogy eddig kevés szakember érdeklődését keltette fel, az innovációs szempont nem került előtérbe, és olyan területen folytattam munkám, amelyre számos alapozó kutatás vár még (a szociális szolgáltatások hatékonyságáról, társadalmi súlyáról szóló elemzésektől az ágazat ismertségének és elismertségének kutatásáig számos részterületen).

A változások elemzése – különösen a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások területén – nem lenne teljes az innovációk háttérében álló emberi erőforrás elemzése nélkül. Ehhez két kutatást, felmérést végeztem el. Az első az ágazat stakeholdereinek jellemzőire, sajátos értékválasztásaira és képviselt alapelveire vonatkozik. Ezt az egyetemi oktatói tapasztalataimra⁵ épülő, technológiai eszközökkel támogatott módon végzett felmérésem segítségével kívánom bemutatni. A második kutatást a világjárvány ágazati hatásai generálták, és szintén egyetemi közegben, online kérdőívvel végzett kutatás eredményeinek megosztásával próbálom bemutatni, a szervezeti jellemzőket is kiemelve. Mindkét kutatás-felmérés módszertanát az adott fejezetben részletesen leírom, bemutatom.

⁴ Ehhez először magának a vizsgált területnek, a szociális szolgáltatásoknak is egy megfelelő fogalmi háttérrel kellett vázolni.

⁵ Korábbi oktatói tapasztalataim mellett 2018 óta dolgozom a Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közszolgálati Karának Szociális Vezetőképző Tudásközpontjában.

Mélyebb elemzést végeztem néhány, kiválasztott innováció kapcsán. Ezeknek a változásoknak a körüljárásával, elemzésével, szabályozási sajátosságainak bemutatásával az általuk gyakorolt hatásokat szeretném analizálni, elemezni. Ezek között konkrét, új szolgáltatások éppúgy megtalálhatóak, mint elvi lehetőségek végiggondolása (koncepció-elemzés) – a fókusz azonban minden esetben a szociális szolgáltatások innovációja volt.

Így különösen nagy kíváncsisággal indultam el azon az elemzési úton, amelynek fő kérdései: történik-e valódi innováció a szakterületemen, ezek háttérében áll-e tudatos, intencionális aktusokból álló tervezési munka, hol vannak (ha vannak) a gyökerei ezeknek a változásoknak és milyen jövőkép vázolható fel a szociális szolgáltatások innovációja kapcsán.

Az értekezésem egyik közvetett célja, hogy közelebbről elemezhetővé tegyem a szolgáltatásokat egy új szemszögből, az innovációs hatások és hátterek oldaláról.

Külön hangsúlyt fektettem a megragadható elvek és értékek rendszerezésére, áttekintésére. Hipotézisem szerint ugyanis – nemzetközi és hazai – szabályozásokkal igazi (társadalmi) innovációs eredmény önmagában nem érhető el, de a normáinkban megjelenő értékek nagy hatással tudnak lenni a megvalósulásra, a gyakorlati működésre e területen is, s így jelentős innovációs tényezőként kell figyelembe venni azokat.

Az értekezés célja tehát – a témaválasztás indokainak és a kutatási módszertan ismeretében – a magyarországi szociális szolgáltatások innovációinak leírásán túl a következő kérdésekkel és felvetésekkel foglalható össze:

- a hazai szociális szolgáltatásokban – innovációs bázisuktól és kiindulási pozíciójuktól függetlenül – kizárólag szabályozásokon keresztül történnek innovációk;
- leírható a szociális szolgáltatások innovációs folyamata is a (köz)szolgáltatási szektorra jellemző tulajdonságok, elvárások és definíciók mentén;
- megtalálhatók-e közös értékek és alapelvek ezen változások háttérében?

3. A dolgozat felépítése

Az értekezés első, érdemi (2.) fejezetében a szociális szolgáltatások és az innováció fogalmainak sokszempontú megközelítését mutatom be, szűkebb és tágabb szakirodalom elemzésével. Úgy vélem, hogy pontos definíciók és értelmezési összefüggések bemutatása terén a szociális ágazat szakirodalma ma még meglehetősen hiányos, ezért egyfajta összefoglalásra is kísérletet teszek.

Rámutatok arra is, hogy többféle ellentmondás is van a fogalomhasználatban, ráadásul látható a két, alapvető jogszabályon belül is következetlenség a fogalmak leírásában és használatában. Feltárom az „ellátás” és a „szolgáltatás” fogalmak tartalmában látható – értékrendet is érintő – alapvető különbséget, bemutattva, hogy a patriarchális, „megoldó” ellátással szemben a szolgáltatás fogalom használatában más súlypontok vannak (ügyfél/szolgáltatást igénybevevő és szolgáltató viszonyában nincs ab ovo hierarchia).

Külön kitérek az „intézmény” fontos fogalmára, amely az Alaptörvényből kiindulva fontos – ám korántsem egyedül leíró – fogalma a szolgáltatási rendszernek. Bemutatom az Európai Unió fogalomhasználatát, amely alátámasztja a megújítás igényét a szociális szolgáltatások területén. A joganyag után a szakirodalomban található definíciókat járom körbe. Fontos kérdésként kiemelem, hogy megjelenik a szolgáltatás fogyasztóinak vizsgálata, amely befolyásolni tudja a szemléletváltást.

Megpróbálom elhelyezni a szociális szolgáltatásokat a közszolgáltatások rendszerének meghatározó jellemzőinek segítségével a tágabb rendszerben. Kísérletet teszek egy önálló definíció kialakítására.

A következő részben az innováció fogalmi köre felől végzek elemzést. Megpróbálom bemutatni, hogy érvényes elképzelés a szociális szolgáltatásokra vonatkoztatni az innováció szabályait, sajátosságait és fogalomhasználatát. Bemutatom a szociális szolgáltatások osztályozási lehetőségeit a szolgáltatási tartalmak jellegét és irányultságát vizsgálva.

Végül az innováció fajtáinak és jellemzőinek választott modellje kapcsán kötöm össze – később részletesen is elemzett – szolgáltatási részterületek jellemzőit, sajátosságait.

A következő (3.) fejezetben a szociális szolgáltatási rendszer leírására teszek kísérletet többféle megközelítési szempont használatával. Az egyik ilyen szempont a szolgáltatást igénybevevők csoportjai (célcsoport) szerinti megközelítés. Az igénybevevők-szolgáltatást nyújtók-fenntartók szempontjai után az állam alapvető szerepét bemutattva próbálom indokolni a szociális szolgáltatások sajátosságait.

A szociális szolgáltatási rendszer elemzéséhez használható szempontokat körbejárva bemutatom, hogy ezek a szempontok fontos hatással vannak/lehetnek a megjelenő innovációkra, különösen azok céljára és hatáselemzésére.

Az elemi bemutatás után rendszerezési lehetőségeket írok le. A sokféle csoportosítási, rendezési, rendszerezési lehetőség közül végigvezetem a célcsoport specifikus, az „ellátási kötelezettség” szerinti, a szolgáltatási tartalom specialitására alapozó módszereket. Ezután – előrevetítve egyfajta megoldási lehetőséget – egy egységes és korszerű szempontoknak

megfeleltethető, ún. szolgáltatási elemek szintjén megvalósuló szolgáltatás meghatározás leírására teszek kísérletet. (Ennek elemei már ma is léteznek, a szabályozás részét képezik, általános használatuk azonban nem valósult meg a szektorban.)

A 4. fejezetben a szociális szolgáltatások rendszerének szabályozási sajátosságait mutatom be, részletesen kifejtve a korábbi felvetések háttérét. Először a nemzetközi kötelezettségek oldaláról közelítve a kérdést, láthatóvá válik, hogy gyenge a hazai hatása a különféle (ENSZ, EU, ET stb.) egyezményeknek és előírásoknak.

Az Alaptörvény vonatkozó részének bemutatása is elkerülhetetlen, hiszen az Alkotmányt felváltó joganyag számottevő változást nem hozott a terület szabályozására. Megerősítette a korábbi jogokat és szerepvállalásokat, apró hangsúlybéli eltérések jelezve csupán.

Korábbi felvetésem alapján – mely szerint a két, alapvető törvényünk keletkezési időszaka alapvetően máig meghatározó – külön megvizsgálom e két jogszabályt, kiegészítve egyéb, fontos szabályozók bemutatásával (pl. a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény).

Az 5. fejezetben áttérek az innovációs folyamatok háttérének elemzésére. Ennek során bemutatom a területre vonatkozó – írásos formában elérhető – koncepciókat és stratégiákat.

A dokumentumelemzés módszerével elvégzem a legfontosabb, dokumentáltan elérhető (tágabb) innovációs elemeket tartalmazó szakmai, szakpolitikai, végrehajtói anyagokat felkutatva és felhasználva.

Elsőként a megismerhető kormányprogramok elemzését végzem el, kiemelve valamennyi pontot, amely hatással lehet(ett) a szociális szolgáltatások innovációs irányára. Bemutatom, hogy a szociális szolgáltatások területe viszonylag kevés figyelmet kap a kormányzati politikákban, csekély támpontot biztosítva az elemzésekhez.

A szakmai koncepciók elemzése során két, nagyobb ívű, valódi innovációt kínáló elképzelést veszek górcső alá – a Szociális Törvény Lehetséges Megújítása és a Szociális Igazgatás Demokratikus, Távlatos Fejlesztése (SZOLID) és a „Tékozló koldus ruháját szaggatja” címet viselő szakmai anyagokat. Egyik anyag sem jutott azonban el – egységes elképzelésként – a politikai döntéshozókig, csakúgy mint a hosszabban elemzett Nemzeti Szociálpolitikai Koncepció (NSZK). Azonban ez utóbbi anyag tartalmazza a legtöbb konkrétumot és érdekessége, hogy az anyag szerzője és megrendelője később – kormányzati pozícióban – lehetőséget kapott annak érvényesítésére. Ám ez is csak részlegesen – „búvópatakszerűen” – valósult meg, nem nyújtva hosszútávú jövőképet a szociális szolgáltatások jövőjére nézve.

A fejezetrész végén egyéb, külső tényezőket veszek sorra. s vizsgálom meg hatásukat az innovációs lehetőségekre. Fontos – összegző – megállapításnak tartom, hogy elemzésem arra mutat rá, hogy a szociális szolgáltatások innovációi (és azok stratégiai átgondolása) iránt a közpolitikai gondolkodásban túlzottan sok érdeklődést nem találhatunk. Látható, hogy kormányváltások idején lehetőség nyílik koncepcionális gondolkodásra, de ezek a kísérletek – eltérő okokból – a megvalósulásig nem jutnak, nem jutottak el. Pedig kormányzati szintű koordináció nélkül sem érdeksérelmekkel járó változások, sem határterületi kérdéseket felvető, egyeztetést igénylő innovációk nem tudnak hatékonyan megvalósulni.

Ugyanezen fejezet egyik fajsúlyos része az az értékelméleti/tulajdonságméleti elemzési kísérlet, amelyet egy saját, oktatási keretek között megvalósított kutatásom eredményeire alapozok. Szervezeti és vezetői értékek vizsgálatával teszek kísérletet arra, hogy leírhatóvá váljanak a szociális szolgáltatási szektort jellemző alapelvek és (olykor mögöttes) értékek.

Egyfajta stakeholder-elemzést végezve megerősítést nyer, hogy az ágazat legfontosabb jellemzői a társadalmi megbecsültség alacsony szintje, a folyamatosan valós igényekre alapozott, szükségletalapú szolgáltatásszervezés igénye, a permanens finanszírozási kockázatok által képviselt kényszerek és a folyamatosan változó (szabályozási) környezetből eredő kiszámíthatatlanság. Fontos alapot jelent viszont, hogy a személyes szint (vezetők) vizsgálata megmutatja, hogy az empátia, a szaktudás, a következetesség alapvető értékelvárások és fontos jellemzők után – hatodik leggyakoribb említéssel – az innováció, az innovativitás is megjelenik a sorban.

Ezeket az eredményeket összehasonlítva egy – többféle szolgáltatói szektort magában foglaló – kutatás eredményeivel láthatóvá válnak a hasonlóságok és különbözőségek a terciér szektor és a szociális szolgáltatások viszonylatában.

Ezt követően a dolgozat leghosszabb, ám egyben legkonkrétabb fejezete (6.) bemutatja a ténylegesen, konkrétan megvalósult, innovatívnak tekinthető változások jellemzőit, sajátosságait. A konkrét példák részletes elemzésével mutatok be pozitív példákat a szociális szolgáltatások innovatív változásaira. Érintettek kisebb-nagyobb csoportjának életét befolyásoló, a jóléti működést döntően támogatni képes változások részletes elemzéséhez másodlagos adatelemzéseket és hatásvizsgálati példákat is felhasználok.

Valamennyi konkrét lépés – falu- és tanyagondnoki rendszer megjelenése, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, az ellátotti jogvédő hálózat elindulása és működése, a gyermekvédelmi gyámok rendszerbe illesztése, a nevelőszülői hálózat elsődlegességének meghatározása és

fejlesztése, a demens betegek ellátásának kialakítása, a fogyatékos, pszichiátriai és szenvedélybetegeket érintő fejlesztő foglalkoztatás átszervezése, a kiváltási (kitagolási, intézménytelenítési) koncepció megalkotása és elindítása (azon belül a támogatott lakhatás térnyerése) – esetén bemutatom a szabályozási változásokat, a szűkebb és tágabb hatásokat. Valamennyi innováció tartalmaz értékes adalékot, mozaikot a folyamatok feltérképezéséhez. Kiemelten fontos – 21 században kulcskérdés – a digitalizáció hatékonyságot befolyásolni képes folyamatainak vizsgálata. (Láthatóvá válik az is, hogy milyen – újabb – problémák keletkeznek a nem kellően átgondolt változtatások esetén.)

E fejezetben foglalkozom egy olyan innovációval, amely – kötelezettségként bevezetve, hatósági képzésként megvalósulva, egységes programmal elindulva –közvetett módon van hatással a szociális szolgáltatásokra: a szociális vezetőképzéssel. Hatását pedig abban látom és próbálom bemutatni, hogy a vezetők szemléletformálását kitűző, korszerű képzés széles, alkalmas alapokat generál az ágazat „alulról indukált” változásaihoz. Szervezeti és vezetői támogatást nyújtva a szociális szolgáltatások irányítói tudatosabban és gyakorlatiasabban képesek az innováció kérdéséhez „nyúlni”, élve a lehetőségekkel és (legalább) helyi szinten kezdeményezni megújítási programokat.

Ez a „kritikus tömeg” a szociális szakma véleményformálói körével erős átfedést mutatva elégséges lehet ahhoz, hogy a szolgáltatási rendszer innovatív jövőképével azonosulni tudó, a változásokat átlátó és értékelni, szükség szerint befolyásolni, irányítani képes vezetői réteg alakul ki a szociális szolgáltatások területén.

A doktori értekezés vázlatának elkészítése és megtervezése során még nem volt látható, hogy micsoda extrém helyzet kapcsán lesz érdemes megvizsgálni a szociális szolgáltatások innovációs készségeit, képességeit. Aktualitása miatt azonban fontos – záró – része a fejezetnek a világjárvány kapcsán látható változások bemutatása. Egy – szintén egyetemi – kutatás kapcsán bemutatom, hogy a szociális szolgáltatások – elsősorban vezetői – micsoda innovációs képességről tettek tanúbizonyságot a járványkezelés és rugalmas reagálás terén. Az ágazat egyfajta „természetes védekezést” mutatott, s ennek a szakmai immunrendszernek az elemei: az innovativitás, a magas fokú gyakorlatiasság, a gyors és gyorsan érvényesített döntések sorozata, a rugalmasság és a változások átvezetésének képessége voltak.

A vezetői döntések előrelátónak bizonyultak, az alkalmazott szervezési megoldásokat elsősorban a rugalmasság és a gyors változásoknak való azonnali megfelelés iránti elkötelezettség jellemezte. Erős próbát állt ki a szociális rendszer, s ugyan a közérdeklődés fókuszába sosem került, de láthatóan ennek köszönhető, hogy – bármely összevetésben – jól védekezett a pandémiával szemben az ágazat.

A 7. fejezet egyfajta összefoglalását nyújtja az innovációs folyamatoknak. Egyrészt látható, hogy – közszolgáltatási és egyéb jellegzetességei miatt – a szektor innovációinak mindig is fontos eleme volt és maradt a szabályozásokban való erőteljes megjelenés. A szigorú, merev szabályozásba bekerült újítások, innovációk képesek voltak előremozdítani korszerűsítést jelentő folyamatokat: ügyfélközpontúbb, ésszerűbb, fenntarthatóbb szolgáltatási rendszer működését hazánkban.

Másrészt a szociális szolgáltatások külső környezete és belső feltételrendszere számos olyan kihívást generál, amelyekre ma és a közeli jövőben választ kell találni, amennyiben továbbra is a jóléti államokra jellemző működést tűzi célul a szociális ágazatért felelős döntéshozói és végrehajtói kör.

A közelmúlt eseményei azt is megmutatták, hogy gyors és jelentős reakciókra képes a szociális intézményi, szolgáltatási szektor. A meghatározó, szakmai szakértelemmel és elhivatottsággal is rendelkező, stakeholder-vezetői kör innováció iránti nyitottsága tehát adott, azonban a sokféle kudarc, elhált reformkísérlet rombolhatja a jövőkép megrajzolásának, végig gondolásának és a cselekvések megtervezésének lehetőségét. Az ezzel kapcsolatos legfontosabb kérdés a változásokkal szembeni (pozitív) attitűdök problémája, amelyet fontos lenne folyamatosan vizsgálni, szükség szerint erősíteni.

Mindezeket követi az értekezés egy konklúziója, amelyben nem csak tényleges összefoglalása történik meg a dolgozatnak, hanem megpróbálok – kutatásom megállapításaira támaszkodva – javaslatokat, észrevételeket is megfogalmazni a szociális szolgáltatások jövőbeni változási lehetőségeinek remélt támogatása céljából.

Végül a szociális szolgáltatási terület innovációs jövőképe kapcsán néhány következtetést próbálok levonni a jövőbeni elemzők és tervezők számára is remélem hasznos látásmódot, szempontokat nyújtva.

4. Az értekezés főbb megállapításai

Elsősorban a kezdeti felvetéseim tükrében megállapítható, hogy a hazai szociális szolgáltatások innovációja minden esetben szabályozási elemek mentén is leírható. Azonban a szabályozás

sok esetben csupán „beilleszti” az adott – döntéshozói elvárásoknak megfelelő – szabályozási sajátosságokat, és ez fogalomhasználati, definíciós problémákat is generál.

A mai szabályozásban – fogalomhasználat – együtt él a 60-as, 70-es évek, patriarchális attitűdje (teljeskörű ellátás biztosítása) a 90-es évek (még erősebben a 2010-es évek) szolgáltatásközpontú szemléletével. A szakmai egységességet nem szolgálja a két, alapvető törvény eltérő megfogalmazása, jelentésbeli és tartalmi különválásai.

Számos példával próbáltam bizonyítani, hogy – a fentiek ellenére – a szociális szolgáltatások innovációs folyamatai leírhatók tercier szektorra jellemző tulajdonságok, elvárások és definíciók mentén. A bemutatott változások valódi innovatív hatást gyakoroltak/gyakorolnak a szolgáltatások megvalósulására. A területen többféle innovációs típus is megfigyelhető, s az ágazat jó alapokkal rendelkezik a változások iránti attitűdje miatt.

Mindezekhez kapcsolódik, hogy megtalálhatók-e közös értékek és alapelvek ezen folyamatok, változások háttérében? Erre a kérdésre részben sikerült (pozitív) választ találni. Látható, hogy valamennyi innováción végighúzódik az ügyfélközpontúság. Időtől és közpolitikai helyzettől függetlenül a szolgáltatások egyre sokszínűbbek és sokrétűbbek lettek, látszólag jól szolgálva a társadalmi jólét céljait, az életminőség javítását.

Ez azonban együtt járt azzal is, hogy áttekinthetetlen, nehezen átlátható és átjárható rendszer jött létre, amelyben nehéz eligazodni és a hatékonysága és hatásossága sem bizonyított. Szükséges tehát olyan szervezési és szabályozási módszereket találni, amely a szükséges rugalmasságot, az egyénre szabható szociális szolgáltatások kialakulását biztosítani tudja. Ez közvetlen összefüggést mutat az ellátotti jogok jobb érvényesülésével és a fogyasztói szemlélet megerősítésével.

Léteznek tehát az innovációk mögött olyan gyökérokok, valamint általános értékek (életminőség javítása, ügyfélközpontúság), amelyek láthatólag egy irányba mutatnak. Azonban magyarázattal ezek nem szolgálhatnak a változások tényleges okaira, hiszen ahhoz szükséges lenne egy hosszútávú jövőképre. Ezek az értékek és alapelvek azonban képesek azt a látszatot fenntartani, mintha egy folyamatos, tervezett fejlődést láthatnánk – ez azonban egy fenntarthatatlan szolgáltatási struktúra kialakulását is előrevetítheti.

Az egyenletes innováció alaposan felméri a megoldandó problémákat, azokat rendszerszerűen rögzíti – és folyamatosan monitorozza a változásokat –, majd időt hagy a változások átvitelére. Ésszerű, életszerű alapokon áll, azonban a jövőképet képes emocionális alapokon is

megfogalmazni, ami különösen a szociális területen fontos dolog. A szociális szolgáltatásokban dolgozók, beleértve a menedzsmentet is, határozottan hivatástudattal átitatott szolgáltatásokként tekintenek saját tevékenységükre. Ezzel az attitűddel kalkulálni lehet és kell minden innovatív lépés előtt az ágazatban.

Értekezésemben a magyarországi szociális szolgáltatások változásai mögött meglévő gyökérokot próbáltam megtalálni. Kiindulópontom alapján – vagyis a szociális szolgáltatások változásait minden esetben a jogszabályok tükrözik – megvizsgáltam a legfontosabbnak ítélt változások sajátosságait. Ehhez azonban szükséges volt számos fogalom – és ezek egymáshoz való viszonyának – vizsgálata, részletes elemzése.

Vizsgált témámat az elérhető tudományos eredmények, szakirodalmi források és dokumentumok feldolgozásával, multidiszciplináris szempontokat felhasználva próbáltam áttekinteni.

Nehézséget jelent, hogy a vizsgált jogszabályok fogalomhasználata, felépítése többször annyira eltérő, hogy nem alkalmas az azonos szempontú elemzésre. A Szt. és a Gyvt. mára inkább hasonlít egy foltokból varrt, kétségtelenül sokszínű, sokmintázatú abroszra, mint egy eligazodást segítő térképre, útmutatóra. A szociális szabályozás rendszere rendkívül alapos, behatároló, rugalmasságra kevés lehetőséget adó halmazt mutat. Hiányoznak az egyes szolgáltatási szintek és szolgáltatási típusok közötti átmenetek, a kiegészítőlegességet, kiegészítőlegességet (szubszidiaritás) szolgáló lehetőségek, nem látható a rendszer egymásra épülő, fokozatosságot nyújtani képes jellege. A szükségletközpontúság azonban – eltérő szabályok mellett – több ponton is megtalálható, amely azonban nem jelenik meg egy egységes, követhető, mérhető hatékonyságot szolgáló diagnózis alapú törekvésként.

Áttekintettem a szociális szolgáltatások szabályozására befolyással lévő aktorokat: nemzetközi kötelezettségeket és hazai közpolitikai, szakmapolitikai vállalásokat. Ezekben azonban nem találtam olyan hatást, amely magyarázni tudná a változások irányát és tartalmát. Ezek közül egy kivételt találtam és mutattam be, a hazai intézménytelenítési elképzelések (tények és tervek) hatásait, amelyek a mai, szociális szolgáltatási rendszer legmélyebb változásait tudták elindítani.

Megvizsgáltam a változások főszereplőinek, a terület vezetőinek, az innováció végrehajtóinak/elszenvedőinek értékrendszerét, amely alátámasztotta, hogy az ágazat véleményformálóit alapvető nyitottság jellemzi. Az emberi erőforrás és szervezeti légkör ha nem is hajtóereje, de semmiképpen sem gátja a változásoknak.

Az elmúlt másfél év aktualitása kapcsán, egy kutatás eredményeire támaszkodva bemutattam, hogy a szociális szolgáltatások képesek a gyors innovációra is, hiszen a pandémia elleni védekezés során erre számos példát láthattunk. A szociális szféra legnagyobb innovációs próbatétele a világjárvány, amelyet mai tudásunk szerint a szolgáltatások megfelelően teljesítették is.

Megpróbáltam valamennyi, értelmezhető körülményt és tényezőt feltárni, hogy az innovációk valamiféle mintázatát fel tudjam rajzolni. Ezt azonban csak igen kevés esetben sikerült megtalálnom, hiszen a jogszabályokban megjelenő változásokból kevés vektor volt analizálható. Mindenképpen látható, hogy a Szt. két irányt képviselt: az otthonközeli szolgáltatások erősítését és az egyre specializáltabb tartalmak bővülő körét. A Gyvt. legfontosabb változási iránya a gyermeki jogok minél erősebb védelme felé mutat.

Kiemelkedik a szociális szolgáltatások szabályozásában, hogy a jogalkotók többféle módon és technikával oldják meg az ellátottak érdekeinek védelmét. A szolgáltatásokat igénybevevők fogyasztóvédelme egy sajátos, több szereplős érdekvédelmi-jogvédelmi rendszerben ölt testet, amely sokszor éppen az innovációk érdekében képes lenne hatást gyakorolni a változásokra.

Összefoglalóan a javaslataim:

- A korlátos erőforrások és a 21. századi technológiai változások, trendek okán széles együttműködésekre épülő, integrált szervezeti megoldások maradhatnak életképesek a jövőben. A szociális szolgáltatások jövőképében középpontba kell állítani a partnerségi elkötelezettséget, amely szinergikus erőforrás is egyúttal, s garantálja a folyamatos együttműködési készséget.
- A rendelkezésre álló, nagy mennyiségű adat, rögzített tény feldolgozásával folyamatosan monitorozható, ún. bizonyítékalapú szolgáltatástervezés és –szervezés megvalósítása a jövőben elengedhetlenné válik. Ennek segítségével növelhető a szociális szolgáltatások ismertsége és elismertsége is, hiszen a társadalmi hatékonyság és hatásosság bemutatásával ez tudatosítható a tágabb társadalmi környezetben is.
- A fentihez részben kapcsolódik a diagnózis alapú szolgáltatásszervezés, ahol megfelelő mérőeszközökkel a lehető legpontosabb diagnózist kell felállítani a leghatásosabb terápia (beavatkozás) kialakítása érdekében. A személyre szabott, szükségletközpontú, megfelelően rugalmas, átjárható szociális szolgáltatások jelentős hatással lehetnek a megélt életminőségre és az igénybevevők jogainak érvényesülésére is.

- Az egyéni szintű szolgáltatási kialakítások és szociális szolgáltatási elemekre épülő tervezésre lesz szükség a legjobb célzás és a hatékonyság növelése érdekében. Folytatni szükséges az esetmenedzselés alapú szociális segítség kiépítését minden szolgáltatási szegmensben, amelyhez tervezett innovációkra van szükség.
- Szükséges lesz erősíteni a fogyasztóvédelmet és meg kell alapozni a „tudatos szolgáltatásfogyasztást” (korai edukációval, a mainál sokkal intenzívebb információmegosztással, a szociális szolgáltatások „megmutatásával”, a társadalmi hasznosság kiemelésével stb.).
- A minőségpolitikának csak tudatos fogyasztói választás és áttekinthető szolgáltatási rendszer esetén van létalapja. Ennek elérkezésére és a szociális szolgáltatások innovációjára gyakorolt hatásaira véleményem szerint azonban még várni kell.

A szociális szolgáltatások innovációs irányának – rövid, közép és hosszútávú – rögzítése komoly hatással lehetne a szociális szakma „identitására”. Azonban ennek híján számos szakember a jövőkép megfogalmazására sem lát sok esélyt. Jómagam ennél optimistább vagyok: még egy olyan „fiatal” szakmának is, mint a magyar szociálpolitika, szociális szolgáltatásmenedzsment, akár paradigmaváltást elérve, de meg kellene tudnia fogalmazni a saját jövőképét. Azt az innovációs ívet, amelyen a 21. században is fenntartható szociális szolgáltatások működtethetők lesznek, ahol az életszerűség és hatékonyság képes megvalósulni, ezzel lehetőséget kínálva a jogszabályok alkotóinak egy korszerű, hatékony és átlátható szabályozás-együttes megalkotására, újra formálására.

5. Publikációs jegyzék

Az értekezés témakörében írt publikációk

1. A hazai demens ellátás szabályozási kihívásai, KRE ÁJDI Jogász Doktoranduszok XVI. Szakmai Találkozója konferenciakötet, Budapest, 2020, Patrocinium, 191-200.o.;
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwit4vadzt3yAhUt_rsIHdqJCW0QFnoECAIQAQ&url=https%3A%2F%2Ffajk.kre.hu%2Fimages%2Fdoc6%2FPR%2FAllam_es_Jog_XVI_Doktorandusz_konferencia_kotete.pdf&usg=AOvVaw0DAGVVagKmB625OOS-qPUg
2. „És már a Nemzeti Szociálpolitikai Koncepció is kilenc éves...”, Esély, 2020/1. szám, 115-124.o.; <http://www.esely.org/index.php?action=mutat&id=187>
3. Támogatott lakhatás - egy innovatív szociális szolgáltatás szabályozási kérdései, KRE ÁJDI Jogász Doktoranduszok XVII. Szakmai Találkozója konferenciakötet, Budapest, 2020, Patrocinium, 177-188.o.;
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwia2u6oz93yAhXA_7sIHX7DAakQFnoECAMQAQ&url=https%3A%2F%2Ffajk.kre.hu%2Fimages%2Fdoc6%2Fkiadvanyok%2FAllam_es_Jog_XVII_Doktorandusz_konferencia_30.pdf&usg=AOvVaw11BjJt6C-guZ4PaT9nsB8t
4. Egy kulcs az önálló életvitelhez – a támogatott lakhatás helye és szerepe a magyarországi szociális szolgáltatások rendszerében, Fogyatékoság és Társadalom, 2020/1. szám, 47-58.o.; <http://fogyatekossagtudomany.elte.hu/index.php/2020-evi-1-szam/>
5. Demencia kihívásai – innovációs szükséglet a szociális szolgáltatásokban, Szociálpolitikai Szemle, 2020/2., VI. évfolyam, 2. szám, 29-48.o.;
<http://www.szocialpolitikaiszemle.hu/szocialpolitikai-szemle-vi-evfolyam-2020-2-szam.html>
6. A demens betegek szociális ellátásnak szabályairól, Glossa Iuridica, VI. évfolyam, 3-4. szám, 2019, 223-232;
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj9uZCH0d3yAhX1hf0HHZ_xBqIQFnoECAMQAQ&url=https%3A%2F%2Ffajk.kre.hu%2Fimages%2Fdoc6%2Fkiadvanyok%2FGlossa_Iuridica_2019_3-4_szam.pdf&usg=AOvVaw1TJKpOeiFEzWwt4M-TeqRL
7. A magyarországi szociális ágazat és a COVID-19 – gyorselemzés a tanulságokról, gyors tanácsok a helyzetkezeléshez, 2020. május 8., szoszak.eu;
http://szoszak.eu/adat/dokumentumtar/hu124_A_szociAlis_iAgazat_iUs_a_COVID_fin.pdf
8. A támogatott lakhatás szabályozási kérdéseiről, Glossa Iuridica, VII. évfolyam, 1-2. szám, 2020, 269-284.o.;
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj5_fe0d3yAhW7hf0HHQrnDcEQFnoECAIQAQ&url=https%3A%2F%2Ffajk.kre.hu%2Fimages%2Fdoc6%2FPR%2FGlossa_Iuridica_2020_1_2_szam.pdf&usg=AOvVaw1G66vF1XH0UyvAVOt9KkEG
9. A digitalizáció hatása a szociális szolgáltatások rendszerére, XXIII. Tavasz Szél Konferencia (DOSZ), MI és a tudomány jövője – absztraktkötet, 2020, 491.o.;
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiK9rWP0t3yAhUR_rsIHW4oDi0QFnoECAMQAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.dosz.hu%2Fdoc%2Fdokumentumfile%2F2020%2Ftavasz-szel-2020-absztrakt-kotet-i-final.pdf&usg=AOvVaw22of2sMENPbgK34_gqE6HR

10. A magyarországi szociális ágazat és a COVID-19 – a Semmelweis Egyetem Szociális Vezetőképző Tudásközpontja kutatásának tükrében, Szociálpolitikai Szemle, 2020/3-4., VI. évfolyam, 3-4. szám, 26-50.o.; <http://www.szocialpolitikaiszemle.hu/szocialpolitikaiszemle-vi-evfolyam-2020-3-4-szam.html>
11. A digitalizáció innovatív szerepe a hazai szociális szolgáltatások rendszerében, KRE ÁJDI Jogász Doktoranduszok XVIII. Szakmai Találkozója konferenciakötet, Budapest, 2020, Patrocinium; <https://ajk.kre.hu/index.php/1478-xviii-jogasz-doktorandusz-konferencia.html>
12. Innovációk a szociális szolgáltatásokban: a fejlesztő foglalkoztatás szabályozási kérdései, Glossa Iuradica, VII. évfolyam, 3-4. szám, 2020, 297-315.o.; <https://ajk.kre.hu/index.php/glossa-iuridica>
13. A hazai szociális szolgáltatási rendszer a pandémia első szakaszában, Acta Caroliensia Conventorum Scientiarum Iuridico-Politicarum, XXXIII. szám, 2021, 211.242.o., <https://ajk.kre.hu/index.php/acta-caroliensia-conventorum-scientiarum-iuridico-politicarum-accessip-konferencia-kiadvansorozat>
14. A magyarországi szociális szolgáltatások rendszere és a digitalizáció innovatív hatásai, Miskoci Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola konferenciakötet, 2020; https://jogikar.uni-miskolc.hu/kiadvany_studia_iurisprudentiae
15. A hazai intézménytelenítési folyamat szabályozási háttere, KRE ÁJDI Jogász Doktoranduszok XIX. Szakmai Találkozója konferenciakötet, Budapest, 2020, Patrocinium; <https://ajk.kre.hu/index.php/esemenyek/konferenciak.html>
16. Harmadik út? - a támogatott lakhatás innovatív hatásai és lehetőségei, TÁMOGATOTT ÉLET - Fogyatékosok, pszichiátriai és szenvedélybetegek társadalmi beilleszkedése, lakhatása tanulmánykötet, Baptista Egyházi Szociális Módszertani Központ, ISBN 978-615-01-0617-5, 2021, 120-146.o.
17. Kiváltás a gyakorlatban - innovációk a fogyatékosokkal élő személyeknek nyújtott szociális szolgáltatások területén, Glossa Iuradica, VIII. évfolyam, 1-2. szám, 2021, 251-272.o.; <https://ajk.kre.hu/index.php/glossa-iuridica>
18. A szociális vezetők értékei - Értékek, jellemzők, tulajdonságok – a szociális szolgáltatásokban dolgozó intézményvezetők választásai alapján, Párbeszéd – szociális munka folyóirat (DTE), VIII. évfolyam, 1. szám, <https://doi.org/10.29376/parbeszed.2021.8/1/5>
19. Antal Zsuzsanna - Bálint Csaba - Cserháti Zoltán - Galambos László - Ivády Vilmos - Joób Máté - Nistor Katalin – Nyitrai Imre - Révész Éva: A vezetői megbízással rendelkező szociális szolgáltatást nyújtó személyek vezetőképzésének koncepciója a Semmelweis Egyetemen, Párbeszéd – szociális munka folyóirat (DTE), VI. évfolyam, 1. szám (2019), <https://ojs.lib.unideb.hu/parbeszed/article/view/2501>
20. Bálint Csaba - Juhász, Péter - Nyitrai Imre: Szociális vezetőképzés Magyarországon - A magyarországi szociális vezetőképzés előzményeiről, bevezetéséről és elindulásáról, Esély, 2019/2, 89-109.o., <http://www.esely.org/index.php?action=mutat&id=184>

Egyéb publikációk

21. „Ki-kí a saját szerencsájének a kovácsa? – avagy pályatervezés a gyakorlatban” – Emberi Erőforrás Menedzsment, 1996/5-6. szám
22. „Ki viszi át a nyugdíjast?” – Új Magyarország (publicisztika, 1997)
23. „A meg nem született gyermekek emlékezete” – Új Magyarország (publicisztika, 1998)
24. „A rehabilitációs foglalkoztatás helyzete a rehabilitációs közvetítők és támogatások tükrében” – in.: Dr. Telek Vilmosné – Kanyik Csaba – Katona Péter – Kogon Mihály – Némethy Szabolcs – Nyitrai Imre – Sziklai István: A munka biztonsága a rehabilitációs foglalkoztatásban / A fogyatékos személyek foglalkoztatási körülményeiről, Budapest, 2000
25. „Szociális ágazat – civil szféra – önkéntesség” – in.: „Adni=kapni”, szerk.: Zentai László, Grafit Public Kiadó, Budapest, 2001
26. „Szociális szolgáltatások minősége: van-e valami a kérdéseken túl?” – in.: „Új évezred – új ISO 9000”, konferencia kiadvány, 2001
27. „The Social Welfare Sector – The Non-Governmental Sector – Voluntary Work” – in.: „Giving is receiving”, edit.: László Zentai, Grafit Public Publishing House, Budapest, 2001
28. „Nálunk ez nem téma...” – kutatási jelentés a férfiak és nők esélyegyenlőségének kérdéskörében, szerk.: Kelemen – Kristóf – Pittlik – Nyitrai, Budapest, 2003
29. „A rehabilitációs foglalkoztatás helyzete a rehabilitációs közvetítők és támogatások tükrében” – in.: Dr. Telek Vilmosné – Kanyik Csaba – Katona Péter – Kogon Mihály – Lantos Géza – Némethy Szabolcs – Nyitrai Imre – Sziklai István: A munka biztonsága 2 – a célszervezetek világa, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2002
30. „Példa-Kép-Telenség” – Fordulópont, 22. szám, V. évfolyam, 2003/4
31. „A foglalkozási rehabilitáció útjai az Európai Unióban” – in.: Kanyik Csaba – Kogon Mihály – Kolutáczy Györgyné – Lantos Géza – Némethy Szabolcs – Nyitrai Imre, A munka biztonsága 3 – a bentlakásos intézmények, Új Mandátum kiadó, Budapest, 2003
32. Szociálpolitika – in. Ígéreték sodrásában – A Medgyessy-kormány első éve (Századvég Kiadó, Budapest, 2003)
33. „Összefoglaló a gyermekvédelmi-gyermekjóléti terület központi fejlesztéseiről” – in.: Pályázati tapasztalatok (KAPOCS Könyvek 6. kötet, szerk.: Korintus Mihályné, 2004)
34. „A magyar szociálpolitika fekete napja - 2005. január 31.” – publicisztika, www.halasinfor.hu, www.civil.d-dunantul.hu, 2005. február 1.
35. „Családtámogatási rendszerek Magyarországon és Európában” – publicisztika, Keresztény Közéleti Akadémia (2005), www.kkaa.hu
36. „Valaki valamit rosszul tervezett” – publicisztika, www.kapos.hu (2005. február)
37. „Az elpuskázott jelen mindig a jövőre hagyja a megoldást” – publicisztika, www.gondola.hu
38. „Szegények és szegénység a világban és Magyarországon” – publicisztika, Keresztény Közéleti Akadémia (2005), www.kkaa.hu
39. „Peremhelyzetben – avagy a gyermekek és fiatalok a széttartó társadalomban” – in.: Új Ifjúsági Szemle, IV. évfolyam 4. szám (2006. tél)
40. „Marginalised” – Hungarian Civil Youth Annual Report 2005, p. 57-68.

41. „Dolgozók az Aktív Műhelyben! - Kézikönyv az értelmi fogyatékos, autista emberek foglalkoztatásához” című könyv szerkesztője, Kézenfogva Alapítvány, Budapest, 2007
42. „A szociális ügyeink civil szeletei” – in.: „Civil Éves jelentés 2006-2007”, Civil Szemle, V. évfolyam, 2008/1-2. szám (14-15. kötet)
43. Szociálpolitika a „nagy jólétben” – in. Végjáték – A 2. Gyurcsány-kormány második éve (Századvég Kiadó, Budapest, 2008)
44. konferencia, Siófok, 2009. május 13-14.
45. Szociálpolitika - a hajtűkanyarban – in. (V)álságkormányzás – A 2. Gyurcsány-kormány harmadik éve (Századvég Kiadó, Budapest, 2009)
46. Szociálpolitika – útvesztők, hibák és bűnök – in. Hazárdjáték – A szocialista-liberális kormányzás nyolc éve (Századvég Kiadó, Budapest, 2010)
47. „A bölcsődei vezetők képzési kötelezettsége” (In.: Bölcsődevezetők kézikönyve – Vezetési, gazdasági és szakmai ismeretek, ISSN: 2064-826X, 2018)
48. „Mindenhol jó, de a legjobb otthon vajon melyik?: A nagy létszámú intézményekben élő fogyatékos személyek kiváltási folyamatának ritkán vizsgált dimenziója az érintettek életminősége”, Szociálpolitikai Szemle, 2017/4., 18-26.o.
49. Andráczi-Tóth Veronika dr. - Csicsely Ágnes - Bódy Éva – Nyitrai Imre: „Az intézménytelenítés kapujában - A Pixelből kép válhat?” Esély, 2011/4. 35-57.o.

Előadások

- „Aktív szociálpolitika” – előadás, Városmajori Jézus Szíve Plébánia, 1997. március 17.
- A családpolitikáról – előadás, „Emberibbnek óhajtott világ szolgálatában” szociáletikai konferencia, 1999. február 22-24.
- „Az Európai Unió és a nőpolitika – tennivalók és esélyek hazánkban” – szakmai konferencia, Budapest, 2000
- „Mire számíthatnak a fogyatékosok?” – szakmai fórum, 2001. február, Pécs
- „A nagy intézmények jövője - az Országos Fogyatékosügyi Program programja” - “Az élet minősége” konferencia a sérült gyermekek és felnőttek intézeti életéről, 2001. május 24.
- „A Szociális és Családügyi Minisztérium foglalkoztatáspolitikai feladatai a közmunka terén” – regionális konferencia, Szolnok, 2001
- „Új lehetőségek a szociális gondoskodásban” – szakmai nap - Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Győr, 2001. március
- „A roma integráció elősegítése” – „ROMA-NET”- nemzetközi konferencia, Alsópáhok, 2001. március 19.
- „Szociális ellátás, források, hozzáférések” – „Alternatívák” civil szakmai konferencia, 2001. április 26-27.
- „Védett dolgozók, támogatott munkahelyek - Foglalkoztatási programok: segély helyett esély” – II. Országos Szociális Foglalkoztatási Konferencia, Tata, 2001. március 28-30.
- „A társadalmi szolidaritás erősítése – állami és civil kezdeményezések” – szakmai konferencia, Szombathely, 2001
- „A foglalkozási rehabilitáció Magyarországon” – Szociális Hét – tudományos konferencia, Szombathely, 2001. november 21-25.
- „Hajléktalanság – 2002” – országos szakmai konferencia, Salgótarján, 2001. november
- „Az önkéntes tevékenység a szociális területen” – szakmai konferencia, Pécs Egyházmegyei Katolikus Caritas és Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, Pécs, 2001. december 4-5.
- „Az időügyi charta - idősek anyagi és egészségügyi biztonsága” – Magyar Rádió, Kossuth adó, 2001. december 17.
- „A fogyatékos hallgatók helyzete a felsőoktatásban” - Fogyatékos Egyetemisták és Főiskolások Első Országos Találkozója, Pécs, 2002. április 9-11.
- „Roma – 2002, A romák Európáért – Európa a romákért” – VII. közép-európai roma foglalkoztatási konferencia, Alsópáhok, 2002. március 4-6.
- „Innováció a magyar szociálpolitikában” – regionális szociális szakmai konferencia, Nyíregyháza, 2002. május 9-10.
- „A bentlakásos otthonok Magyarországon – avagy mi változott az elmúlt években?” – szakmai konferencia, Gödöllő, 2002. szeptember 5-6.
- „A magyar szociálpolitika megújítása?” – tudományos konferencia, Gyula, 2002. október 4-5.
- „A foglalkozási rehabilitáció Magyarországon” – regionális, szakmai konferencia, Szeged, 2002. október 24-25.
- „A szolgáltatástervezési koncepciók készítésének helyzete” – szakmai előadás a Fővárosi Szociálpolitikai Kerekasztal alakuló ülésén, (2004)
- „A bentlakásos otthonok Magyarországon, avagy mi változott az elmúlt években?” – szakmai előadás, Budapest-Óbuda, 2004. szeptember 14.
- „Felnőtté lenni vagy felnőtté válni?” - MindenGyerek Konferencia, Budapest, 2005. január 24-25.

- „Helyi foglalkoztatáspolitiká” - „Foglalkoztatáspolitikai helyzetkép és tendenciák a Központi Régióban, Munkahelyek – Források – Lehetőségek – Projektek – Likviditás” szakmai tanácskozás, Regionális Foglalkoztatás-fejlesztési Civil Klub, Budapest, 2005. március 10.
- „Önkormányzatok-szociálpolitikák” – „A szociálpolitika aktuális kérdései” - országos szakmai konferencia, Szombathely, 2005. május 12-13
- „Egyre több fiatal szenved kapunyitási pánikban” -, Magyar Rádió, Kossuth rádió, „Vendég a háznál”, 2005. augusztus 16.
- „A szociális ellátások megszervezésének alternatívái Magyarországon” – előadás, Szociális Munka Napja, Zala Megyei Ünnepszeg, Zalaegerszeg, 2005. november 16.
- “Hogy is van ez?” - avagy utak és lehetőségek a magyar szociális ellátásokban, országos szociális szakmai konferencia, Alsópáhok, 2005. november 30 - december 01.
- „Ifjúság és társadalom – a gyermek- és családtámogatások célja” – közös előadás és vita prof. dr. Ferge Zsuzsával, Ifjúságelméleti konferencia, Budapest, 2006. február 23.
- „Lehetőség a változásra” – „Kapaszkodó”- a szociális ellátás helyzete a Kárpát-medencében’ nemzetközi szakmai konferencia, Budapest, 2006. február 22-23.
- „Döntéshozatal a szociálpolitikában” – előadás, „A kormányzás kérdőjelei”- a Magyar Politikatudományi Társaság Vándorgyűlése, Közpolitika: ágazati politikák, szakpolitikák (Eger-Noszvaj, 2006. június 23-24.)
- “Hogy is van ez? 2.” - avagy utak és lehetőségek a magyar szociális ellátásokban, második országos szociális szakmai konferencia, Alsópáhok, 2006. október 25-26.
- „Ez nálunk nem téma – avagy a nők és férfiak esélyegyenlősége a mai Magyarországon” – előadás, „Munka – Esély Konferencia”, Dobogókő, 2007. szeptember 21.
- „Az alapellátások megújulási lehetőségei” – előadás és műhelymunka „Megújulhat-e a szociális ellátórendszer? /Szociális innovációs konferencia/” (Mátraháza, 2008. április 28-29.)
- „Esélyegyenlőség – egyenlő esélyek?” – előadás, „Gondviselés Napja a hajléktalanokért” (Baja, 2008. május 9.)
- „Fenntartói rendszerek, szociális szolgáltatások Magyarországon” – előadás, „Komplex program a sérült emberek rehabilitációjában - holland- magyar szakmai találkozó a HANDI-CAN program megvalósításáért”, Balatongyörök, 2008. augusztus 1.)
- “Hogy is van ez? 4.” - avagy tegnap és holnap a magyar szociális ellátásokban, előadás, negyedik országos szociális szakmai konferencia, Keszthely, 2008. november 5-6.
- “A kistérségi ellátásszervezés tapasztalatai” - előadás, Szociális Munka Napja rendezvény, Baja, 2008. november 14.
- „Tapasztalatok a támogató szolgálatok ellenőrzéséről” – előadás, Református Intézményvezetői Szakmai Nap, Mátraháza, 2008. november 24.
- “Cselekvő szociálpolitikát – biztos alapokon!” - előadás, „Jóléti állam esélyei” szakmai konferencia, Siófok, 2009. május 13-14.
- “Hogyan éltük túl a 2009-es évet?” - előadás, FSZH konferencia a támogató szolgálatok részére, Debrecen, 2010. március 17-18.
- “Fogyatékos emberek és a szociális ellátások, szolgáltatások” - előadás, Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány belső szabadegyetem, Budapest, 2010. április 30.
- „Aktuális szociálpolitika elvei, célkitűzései” – oktatói előadás, OBDK ellátottjogi képzés (2014, 2015)
- „A szociális szakma jövője, fontossága, létjogosultsága” – előadás, „A MI Világunk, a mi világunk? Szociális Élet? Pálya? Modell?!” konferencia és Civil Börze, Miskolc, 2014. november 10.

- „Gyermekei jogok - Gyermekvédelem 2015. A gyermekvédelem kihívásai” – előadás, „Gyere-K-épbe” Gyermekjogi Roadshow 2015, Budapest, 2015. május 28.
- „A szociális segélyezési rendszer átalakítása” – előadás, XXIII. Országos Jegyző-közigazgatási Konferencia, Visegrád, 2015. szeptember 18.
- „Koncepció a demenciával élő idősök gondozásáról” – előadás, „Demens betegek ellátásának kihívásai az egészségügyi és szociális ellátórendszerben”, szakmai tanácskozás, Szombathely, 2015. október 8.
- „Szociálpolitika & szociálpedagógia” – előadás és vita, „24 éves az egeri szociálpedagógus képzés - Szociális rendszer-köznevelési rendszer – a kapocs: szociálpedagógus” szakmai konferencia, Eger, 2015. október 15.
- „Változások a gyermekvédelemben” – előadás és konzultáció, Gyermekvédelmi szakértők továbbképzése, EMMI, Budapest, 2015. november 24.
- „Változások a szociálpolitikában” – előadás és konzultáció, Szociálpolitikai szakértők továbbképzése, EMMI, Budapest, 2015. november 26.
- „Intézményi önkéntes programok támogatása a szabályozás eszközével” – előadás, ÖKA konferencia, Budapest, 2016. március 30.
- „A közösségi ellátások múltja, jelene és jövője” – előadás, Országos Községi Ellátások Egyesülete 10 éves jubileuma alkalmából szervezett vándorkonferencia, Budapest, 2016. április 6-7.
- „A fogyatékoságpolitika aktualitásai” – előadás és vita, „Fogyatékos személyek ellátásának komplex megközelítése”, Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ konferenciája, Szombathely, 2016. július 1.
- „Őszi csomag - Finomhangolás a szociális és a gyermekvédelmi szolgáltatásokban” - előadás, A HAJLÉKTALANELLÁTÁS ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA – 2016, Balatonföldvár, 2016. szeptember 7-8.
- „Áldozattá válást megelőző tevékenységek a gyermekvédelmi szakellátásban” – előadás, "II. Mennyit érsz?" az emberkereskedelem elleni küzdelem 10. európai napja alkalmából szervezett szakmai konferencia, Budapest – Belügyminisztérium, 2016. október 17.
- „Van új a nap alatt? – avagy hogy is van ez 2016-ban?” – előadás, „Hogy is van ez? Mi az új mostanság?-- Innovációk a szociálpolitikában” SZOSZAK XII. Országos Szociális Szakmai Konferencia, Keszthely, 2016. november 3-4.
- „A gyermekjóléti szolgáltatás megerősítésének kapcsolódása a gyermekecsély programmal” – előadás, MACSGYOE Gyerekesély Konferencia, Siófok, 2016. november 23.
- „Változások 2017. évtől a szociális szolgáltatások területén” – előadás, Magyar Államkincstár belső továbbképzése, 2016. december
- „Mindenki értékes! - a teljes foglalkoztatás, mint összetársadalmi érték” – előadás, „Rehabilitációs Foglalkoztatási Tanács” - együttműködési rendszer kialakítása a befogadó munkahelyekért konferencia és díjátadó, Miskolc, Városháza Díszterme, 2016. december 12.
- „A hazai fogyatékoságpolitika aktualitásai” – előadás, „Életünk értelme” konferencia, Budapest, 2017. március 22.
- „The System of the Social and Child Welfare Services in Hungary” – előadás, észt-magyar szociálpolitikai együttműködés, Budapest, 2017. május 16.
- „Mi történt és mi várható?” – előadás, A HAJLÉKTALANELLÁTÁS ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA – 2017, Balatonföldvár, 2017. szeptember 8.
- „Biztonság és életminőség az idős korban - - az idősök házi segítségnyújtása, a falu- és tanyagondnoki szolgáltatások eredményes tevékenységeinek hatása az idősök életminőségének javításában” – előadás, Toroczkó

- „Gondolatok a szociális ellátórendszer működéséről” - előadás, SZIME Konferencia, Siófok, 2017. október 2.
- „Van-e háló a halászoknál? Eszközfejlesztés a család- és gyermekjóléti szolgáltatásokban” - előadás és konzultáció, „Innovációk a szabályozásban - innovációk a szolgáltatásokban” (20 éves a Gyermekvédelmi törvény) Országos Konferencia és Szakmai Találkozó, Siófok, 2017. október 11-13.
- „Jövőben a múlt? Honnan hova tart a magyar szociálpolitika?” – előadás, Magyarországi Baptista Egyház és a Baptista Szeretetszolgálat éves vezetői konferenciája, Balatonalmádi, 2017. október 13.
- „Hogy is volt ez?- szociálpolitikai ciklustörténet és a tennivalóink” – előadás és kerekasztalbeszélgetés, XIII. Országos Szociális Szakmai Konferencia, Siófok, 2017. november 9-10.
- „A szociálpolitikai és gyermekvédelmi szakértői névjegyzék változásai és a vezetőképzés rendszere” – előadás és szakmai fórum, az országos szakértői névjegyzékben szereplő személyek éves, kötelező továbbképzése, Fővárosi Kormányhivatal, Budapest, 2017. november 29.
- „Szakpolitika születik – a Fot. hatása az ágazatirányításban” – előadás, A fogyatékos személyek jogairól szóló törvény 20 éves jubileumi nyitó konferenciája, Magyar Tudományos Akadémia Díszterme, 2018. február 16.
- A szociális vezetőképzés elindulásáról - előadássorozat, „Megújulás – Felkészültség – Minőség” – Szociális Ágazati Konzultáció - 2018, EMMI Roadshow, (helyszínek: Budapest, Győr, Miskolc, Nyíregyháza, Szeged, Szekszárd, Veszprém)
- „Eredmények és tervek” - előadás és fórum, „A szeretet törvénye – 25 éves a szociális törvény”, a Magyar Baptista Egyház szakmai konferenciája, Siófok, 2018. február 22-23.
- „A nagylétszámú bentlakásos intézmények kiváltása, közösségi alapú szolgáltatások szervezése” - előadás és vita, „Társadalmi és technológiai innovációk – a fogyatékos emberek teljes körű társadalmi részvétele”, V4 Nemzetközi Konferencia, Budapesti Kongresszusi Központ, 2018. március 13-14.
- A szociális vezetőképzés rendszeréről – előadás, A HAJLÉKTALANELLÁTÁS ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA – 2018, Balatonföldvár, 2018. szeptember 13-14.
- A szociális vezetőképzés elindulása - előadás, SZIME XX. Nemzetközi Konferenciája, Eger, 2018. szeptember 26-28.
- A szociális vezetőképzésről – előadás, „A MÚLT DIKTÁLJA A JÖVŐT”, 30, illetve 20 év a családok és gyermekek szolgálatában, MACSGYOE Országos Szakmai Konferencia, Siófok, 2018. október 8-10.
- Jövönk? Van! – előadás, „A Szociális Munka Napja”, Magyarországi Baptista Egyház, Wesselényi Utcai Baptista Imaház, 2018. november 13.,
- A szociális vezetőképzés eddigi tapasztalatairól – előadás, „Közösségi pszichiátriai, addiktológiai és mentálhigiénés Országos Konferencia” Ébredések Alapítvány, Budapest, 2018. november 14.
- Hogy is van ez? – A szociális ágazat elmúlt nyolc éve – előadás, SZOSZAK - XIV. Országos Szociális Szakmai Konferencia, Zalakaros, 2018. november 8-9.
- A szociális továbbképzési rendszer átalakítása, különös tekintettel a szociális vezetőképzésre – előadás, EMMI/SzGyF Szakmai Módszertani Hálózat SZAKMAI MŰHELY, Baktalórántháza, 2018. november 15.